

EVA FOREST, LA MORT FÍSICA D'UN REFERENT INTEL·LECTUAL

Dissabte 19 de maig es va anunciar la mort de l'escriptora i activista Eva Forest. De seguida, els mitjans de comunicació "alternatius" d'internet van omplir-se de notes de condol. Algunes més personals i d'altres més impersonals, totes eren plenes de valors revolucionaris, humanistes. I és que s'havia mort una persona caracteritzada per la seva activitat conseqüent en un context de lluita. Jo no la coneixia personalment, però la tenia, i la tinc, com a referent intel·lectual.

Per mi, va destacar per convertir l'escriptura en una arma. Una arma al servei de les causes justes. Per denunciar l'explotació i els abusos de poder, per lloar les lluites dels pobles, per descriure la resistència de la consciència, que converteix les víctimes en les protagonistes del seu propi destí, les somniadores en activistes despertes.

Així, la firma "Eva Forest" al final d'un llibre o d'un article, n'assegurava la qualitat tant en la part literària com en la lucidesa de l'anàlisi polític. La lectura posterior, després d'aportar-me nous conceptes i agradables complicitats, la reafirmava.

El dol, en aquest cas, tindrà un agreujant perquè no naixeran noves crítiques, nous relats, firmats com a "Eva Forest". Però com tota obra de qualsevol revolucionària, amb els seus escrits, les seves idees, els seus actes, no quedarà enterrada, no caurà en l'oblit, sinó que seguirà contribuint a desenvolupar la lluita revolucionària. Anirà passant el temps i els seus coneixements i els seus valors continuaran sent estudiats, com s'han seguit estudiant els de Karl Marx, Rosa Luxemburg, Mao Tse Tung, Frantz Fanon, Che Guevara, Paulo Freire, Ulrike Meinhof... i com es continuaran estudiant els d'Angela Davis, Fidel Castro, Gioconda Belli, Santiago Alba, Alfonso Sastre... Alguns d'aquests els podrem estudiar a través de l'editorial Hiru, un dels projectes on participà Eva Forest, que contribueix a expandir la literatura de la resistència.

De segur que les que la van conèixer personalment en guardaran un record entranyable. Asseguro que les que l'hem conegut i l'anirem coneixent a través de la seva obra literària, en guardarem un record que ens ajudarà a guiar-nos en el desenvolupament de la nostra consciència, ens ajudarà a trobar suport en moments de feblesa moral i sobretot, ens reafirmarà amb totes aquelles complicitats que hi anirem trobant en la confluència de pensaments. És per això que hem refereixo a la mort 'física' d'un referent intel·lectual.

El sentit de l'existència humana, la bellesa de les idees transformadores, la transcendència dels actes, la importància dels individus en l'esdevenir de la història, la dialèctica i immortalitat de la lluita dels pobles, la solidaritat com a punt de partida de les relacions socials... cadascun d'aquests conceptes estan ben definits en la seva trajectòria política.

Així doncs, dolguda per la mort d'Eva Forest, m'emociono amb la vida d'Eva Forest. I en aquest cas, no hem de patir, ha guanyat la vida.

Arnau, 28 de maig de 2007

BIOGRAFIA D'EVA FOREST

Extreta de la pàgina web www.sastre-forest.com

“A l’ombra de la biologia i de la psiquiatria, va irrompre en el camp -no acadèmic- d’una sociologia sui géneris. A l’empara de la revolució cubana i de la lluita heroica del poble vietnamita, va descobrir l’alt nivell humà de la solidaritat i s’implicà en les idees d’una revolució radical, camp en el que va viure les seves presons i encarnà les seves grans esperances”

Al 1928 neix a Barcelona en el sí d’una família anarquista. El seu pare considerava l’escola com una institució repressiva per la qual cosa no va a l’escola; la seva infància es desenvolupa feliç entre el gran jardí de la casa i l’estudi del seu pare que era pintor.

Al 1936 mor el seu pare. Comença la Guerra Civil.

Del 1939 al 1947 és ingressada en una guarderia d’ajuda als nens d’Espanya creada amb ajuda suïssa. Està a punt d’anar amb un contingent de nens evacuats a Rússia, però a l’últim moment és tret per la seva mare del camió que la portava a embarcar.

Acabada la Guerra Civil va per primera vegada a l’escola. Després cursa el Batxillerat en l’Institut Maragall de Barcelona.

Del 1948 al 1954, impulsada per una necessitat vital de viatjar i d’acord amb la seva mare, va a estudiar medicina a Madrid. Mentre cursa la carrera, treballa en el departament de Psiquiatria de l’Hospital Provincial amb J.J. López Ibor. Fou companya de Luis Martín Santos i Carlos Castilla del Pino. Els dissabtes anava a la “Universitat Lliure de Gambrinus”, una tertúlia que, en aquells moments, fou molt important per a la seva formació. Escriu literatura.

Influenciada per les grans vagues del tramvia de Barcelona, en els primers anys de la dècada dels ’50 experimenta un procés de presa de consciència social que es reflectirà en una actitud vital de compromís ètic i polític que l’acompanyarà la resta de la seva vida.

Al 1955, en l’últim curs de la carrera coneix a Alfonso Sastre; es casen al desembre.

Al 1956 Alfonso Sastre és processat i se’n van a Paris, on neix el seu primer fill Juan a l’octubre. Abandona la medicina i comença a interessar-se per la sociologia. Inspirada pels tràgics esdeveniments de febrer en la Universitat de Madrid, escriu la seva primera novel·la “Febrer”.

Al 1957 treballa en la investigació i recollida de material per a la realització del seu treball inèdit “Any de la Victòria”.

Al 1958 neix el seu segon fill, Pablo. Primeres vagues a Madrid. Escriu la seva segona novel·la, “Vaga General”. Es celebren les anomenades Jornades de Reconciliació i realitza un extens treball de sociologia en una UVA de Madrid. Escriu contes i poemes.

Al 1960 hi ha la fundació del GTR; la seva activitat política gira entorn d’aquest grup.

Al 1962 Franco executa a Julián Grimau. Viatges a Suècia i a la URSS. Al maig neix la seva filla Evita. És detinguda en una manifestació de dones en suport a les vagues dels miners d'Astúries. Al negar-se a pagar la multa ingressa a presó durant el mes de juliol amb la seva filla recent nascuda.

Al 1966 viatja a Cuba, viu quatre mesos en una granja de Sierra Maestra gravant la vida dels camperols, material que donaria lloc a un voluminós llibre "Els nous cubans", que va prohibir la censura.

Al 1967 crea el Comitè de Solidaritat amb Vietnam a Madrid.

Al 1968 hi ha l'Estat d'Excepció. Període d'un gran activisme solidari. Amb altres companys editen un butlletí clandestí de notícies: "Información", que circulà amb regularitat durant anys, i "Estado de Excepción", fulla informativa que arribà a assolir una gran popularitat.

Al 1970, durant el Procés de Burgos crea a Madrid el Comitè de Solidaritat amb Euskadi.

L'any 1974 mor l'Almirall Carrero Blanco. Basant-se en aquest succés escriu "Operación Ogro", amb el pseudònim de Julen Agirre. El 24 de setembre és detinguda acusada de col·laboració amb ETA. Passa quasi tres anys en presó preventiva, el judici mai s'arribà a celebrar sortint en llibertat l'1 de juny de 1977.

Durant aquests anys de presó escriu "Diari i cartes des de la presó" i "Testimonis de lluita i de resistència". També inicia el seu extens treball "Tortura i democràcia".

Del 1977 al 1980, a la seva sortida de la presó segueix recollint testimonis i treballant sobre l'estudi "Tortura i democràcia", creant-se un grup internacional d'investigació sobre la tortura. A finals de 1977 amb tota la família reunida de nou, estableixen la seva residència a Hondarribia, Euskadi.

Seminaris, viatges i conferències per Europa i Amèrica del Nord. Al 1979 impulsa la creació del TAT, Grup contra la Tortura. Realitza una edició monogràfica sobre la tortura a la revista Punto y Hora.

Del 1982 al 1989 realitza viatges a Estats Units, països d'Europa i Amèrica Llatina. Contactes amb Noam Chomsky i conferències a la Universitat de Califòrnia. Publica un monogràfic sobre Chomsky a la revista Punto y Hora. Publica "Onintze en el país de la democràcia".

Al 1990 funda la Editorial Hiru.

Al 1991 hi ha la Primera Guerra del Golf. Com a represàlia per haver firmat contra la guerra, la Universitat de Irvine rescindeix el contracte que tenia amb el seu marit, Alfonso Sastre.

Publica "Procés al Jurat".

Al 1998 realitza el primer viatge a Iraq. Llibres sobre Iraq, pròlegs, conferències i congressos. Publica "Iraq, un desafiament a l'ordre mundial?".

Segueix col·laborant amb organismes internacionals relacionats amb els Drets Humans.

A l'any 2000 realitza viatges a Amèrica del Nord i Europa.

Als anys 2002 i 2003 participa en el Fons Social Europeu. Viatges a Iraq. Guerra d'Iraq. Intensa activitat de denúncia. Viatge a Cuba pel Festival de Teatre de l'Havana, conferències i entrevistes per la TV. Retrobament amb la granja del poble objecte de la seva investigació sobre els nous cubans de 1966. Publica "Una estranya aventura". Participa en la Setmana de la Filosofia de Pontevedra juntament amb James Petras, Eduardo Galeano i altres intel·lectuals. Homenatge a Marc Legasse. Participa en els Askencuentros amb la seva conferència "On se situen els intel·lectuals?".

Al 2004 viatja a Cuba en motiu de la Fira del Llibre de l'Havana. Participa com a ponent en les "Jornades sobre al Humanitat enfront l'Imperialisme" i en les "Jornades per Cuba" de Cádiz. Conferències i Taules rodones. Forma part de la campanya pel No a la Constitució Europea. Al novembre participa en el 5è Saló Internacional del Llibre de Teatre. Ponent en els Askencuentros 2004. Viatja a Venezuela per assistir al "Encontre Mundial en Defensa de la Humanitat".

Al 2005 viatja a Cuba al febrer per a participar en la Fira Internacional del Llibre de l'Havana; cicle de conferències a l'illa i presentació de "La batalla dels intel·lectuals", participació en debats sobre Iraq i en la taula rodona sobre "Desafiaments actuals del mercat del llibre". Presentació a Madrid del llibre col·lectiu "Cuba 2005". A l'abril viatja a Mèxic per formar part del Tribunal Internacional Benito Juárez, constituït per a jutjar la política exterior d'Estats Units. L'1 de maig participa a Cuba en els actes de commemoració del final de la II Guerra Mundial. Al juny participa a Tenerife en el "Seminario Sueños sin Mordazas" sobre l'obra d'Alfonso Sastre. Entre el 5 i l'11 de juliol forma part del 1r Congrés de Filosofia de Venezuela, celebrat a Caracas.

Al desembre participa a la "Feria del Libro de Tenerife" on imparteix diverses conferències.

En el 2006, al 1r de maig viatja a Londres per l'estrena de "On estàs Ulalume, on estàs". El dia 17 participa en l'homenatge a Juanjo Creso, "Kepa", en el 25 aniversari de la seva mort en vaga de fam. Entre el 6 i el 14 de juliol viatja a Venezuela per a participar en el 2n Fòrum Internacional de Filosofia, on imparteix una conferència amb el títol "L'estranyesa com a arma de resistència". Entre el 10 i el 14 d'octubre participa a Roma en el Congrés en Defensa de la Humanitat presentant una ponència sobre la tortura. A l'octubre participa en la creació dels grups de persones víctimes de la tortura entorn a l'associació contra la mateixa. Entre el 20 i 24 de novembre participa en els Askencuentros-2006. Durant tot l'any segueix amb el seu treball en la Editorial Hiru.

BIBLIOGRAFIA D'EVA FOREST

- Operación Ogro, Hendaia, Mugalde - Ruedo Ibérico, 1974.
Diario y cartas desde la cárcel, París, 1975.
Testimonios de lucha y resistencia, París, 1976.
Tortura y sociedad, (coatura) Madrid, Ed. Revolución, 1982.
Onintze en el país de la democracia, Madrid, Ediciones Libertarias, 1985.
Tortura y Democracia, GGAA, 1987.
Dispersión, Hondarribia, Ed. Hiru, 1993
Proceso al jurado, Hondarribia, Ed. Hiru, 1997.
Los nuevos cubanos, 1997, inédito
Manual de solidarios, Hondarribia, Ed. Hiru, 1999.
Irak, ¿un desafío al nuevo orden mundial?, Hondarribia, Ed. Hiru, 1999.
El uranio empobrecido, (coautora), Hondarribia, Ed. Hiru, 2001.
El retorno de los intelectuales (coautora), Hondarribia, Ed. Hiru, 2004.
- Febrero. Inédita, 1956.
Huelga General. Inédita, 1958.
Cuentos. Inédita.
El jardín. Inédita.
La casa. Inédita.
Una extraña aventura, Hondarribia, Ed. Hiru, 2003.

ELS SOMNIS QUE NO ENS PODRAN ROBAR

Intervenció d'Eva Forest a Las Carreras, Bizkaia, en l'homenatge a Juanjo Crespo al 25 aniversari de la seva mort després de noranta-set dies de vaga de fam.

Extret de www.sastre-forest.com

Ens hem reunit per recordar a Kepa, absent des de fa 25 anys. No és la primera vegada que ens ajuntem per a commemorar la seva mort i la mort d'altres lluitadors que ho donaren tot en pro d'una causa justa. Són molts els que com ell, a Euskal Herria, al llarg d'aquests anys de "democràcia", han mort defensant drets i llibertats fonamentals: uns crivellats per les bales, altres fets mil pedaços per una explosió, altres en les modernes presons d'alta seguretat o torturats al fons de les masmorres de la Policia i casernes de la Guàrdia Civil. Tots estan presents cada cop que en recordem a un, perquè tots confluïren en un mateix i grandios projecte d'alliberar els seus pobles.

Però no hem vingut a plorar la seva absència, sinó per agrair-los el llegat que ens deixaren al anar-se'n i la força en forma de consciència que ens transmeteren; per a mostrar que aquesta lluita que ve de tan lluny i apunta als horitzons imprevisibles, continua i avança. Estem en una anomenada democràcia, en la que cada cop és més perillós homenatjar als morts i inclús esmentar els seus noms. Fa pocs dies han processat a Arnaldo Otegi per homenatjar a Argala. No els hi agraden els actes reivindicatius i populars com aquesta, els hi fan por. I vaticinar per això que encontres populars com aquest n'hi haurà cada cop més perquè en aquesta societat asfixiant i opressiva necessitem espais públics en els que debatre els nostres problemes i prendre decisions pròpies. Convertir les places en fòrums que facin possible l'assemblea, deixar sentir al carrer el crit que reclama, o la proposta que construeix, o la ironia que critica i posa en evidència allò grotesc del sistema, és una manera de caminar pacíficament fins a la desitjada democràcia de la que tant parlen els governs i a la que tant temen quan es torna participativa.

Em deia a Bagdad una amiga iraquiana poques setmanes abans de la criminal agressió: "Els -es referia a l'imperialisme dels EUA i britànic- no sols volen el petroli, també volen robar-nos els somnis, però això no ho aconseguiran mai". I tenia raó, perquè així ha estat. Els han destruït les ciutats, massacrat els pobles, derruït les cases, torturat a les seves gents, assassinat als nens; famílies senceres han estat dispersades i han hagut de fugir abandonant les seves terres; els han saquejat els museus, robat els seus tresors, cremat les biblioteques. Però els somnis d'independència i llibertat segueixen intactes, volant per damunt de tant genocidi i ells són els que en part nodreixen l'heroica resistència d'aquest poble indomable.

Robar els somnis que alimenten la riquesa imaginària dels pobles que desitgen ser lliures és un dels objectius del gran enemic de la humanitat: l'imperialisme en les seves múltiples i sempre ferotges formes. I preservar aquests valuosíssims i bells somnis perquè ningú els robi i els destrueixi és tasca dels que queden i segueixen en la voluntat de canviar el món i fer-lo més habitable. Somniar és imprescindible per a un revolucionari: convertir la poderosa força dels somnis en instrument alliberador és, en certa manera, adaptar a aquesta moment històric l'exemple del Che, quan va escriure que no li importava la seva mort sempre que algú reconegués la seva arma per prosseguir el combat. Recollir els somnis dels nostres morts i convertir-los en arma creadora que perfora impossibles i forada utopies en busca de nous camins que accelerin el procés d'humanització, no és ja el millor homenatge?

Tots els revolucionaris que moriren en el camí portaven amb ells un carregament de somnis que no els pogueren robar mai. Aquests somnis perviuen en nosaltres, són com l'energia que mai es perd i contínuament es transforma, ells es multipliquen en les ments i donen moral per a seguir. Somnis que ens ajuden i són part de la nostra petita resistència quotidiana, o de la gran i molt heroica de centenars de presos que en les presons de la dispersió sostenen amb fermesa la seva dignitat enfront l'enemic que tracta d'aniquilar-los. De la resistència de tants i tants presos que es consumeixen en espantoses masmorres del món capitalista: als EUA, a Guantanamo, a Afganistan; a les gàbies clandestines i forats ocults en els més insòlits racons de països que es diuen democràtics.

També Kepa ens va llegir part dels seus somnis que avui ja són història. I sobre aquesta història m'agradaria reflexionar una mica.

Han passat 25 anys d'aquella mort i un contempla el temps transcorregut amb estranyesa. Es diria ahir, però també es diria que fa un segle. Que estrany és reconstruir el passat i quantes trampes en prepara la memòria. Què estava passant aleshores? Què estava fent jo en aquells moments? O què no feia podent-ho fer? Alguns ni tan sols estàveu al món, no havíeu nascut encara. Altres sí i en varem ser testimonis.

Els qui tenen menys de 35 anys, què saben d'aquella vaga de fam? Què saben de Kepa i la seva resistència? Saben el que els hi han explicat. I què els hauran explicat? La veritat? La veritat té múltiples facetes que depenen de l'angle des del que es mira. I després hi ha la manipulació, la mentida, els interessos dels que dominen; el Poder escriu sempre la història que li convé i aquesta història és la que es propaga i circula, la que es fa visible i per lo general es manté. Per això la importància de mantenir-nos alerta i vigilants, per no deixar que dades fonamentals caiguin en l'oblit. Vosaltres sou una font d'informació pels investigadors del futur: encara esteu als voltants del succés. Heu conegut als testimonis, sentit el seu relat i coneixeu la veritat. I això us responsabilitza a no guardar silenci. A deixar constància d'alguna manera.

Els que tenim més de 35 anys -alguns bastants més- de certa manera vam ser testimonis i podem donar fe del que vam veure, del que vam escoltar, del que va passar en el moment. A nosaltres no ens poden enganyar. Tenim la vivència, conservem l'impacte, la consternació de la notícia, les múltiples emocions: la ràbia de tanta impotència, la còlera de tanta injustícia. Tot això repercuteix en la sensibilitat del poble i és molt important narrar-ho i transmetre-ho: deixar constància del fet, donar fe de com va passar, deixar testimoni de l'impacte social. Que no es perdi. És una forma un tant subjectiva però vital per a la reconstrucció de la història. El relat del que ha estat testimoni està carregat d'emoció reveladora de la quotidiana realitat. Les vivències formen part important de la nostra vida i són un estímul per la imaginació del que recull el relat, que pot reconstruir-los a la seva manera.

Però els testimonis van desapareixent i ens hem d'afanyar. Recollir els seus relats és urgent.

El fet d'haver estat testimoni comporta una responsabilitat encara més gran. No és just que es porti a la tomba quelcom que pertany a la col·lectivitat. I jo he vingut aquí aquesta tarda per aportar la meua petita però intensíssima vivència d'aquells dies de fa 25 anys. Per a explicar-vos el que vaig escriure al meu diari i el què significà aquella mort.

Jo no coneixia a Kepa. Me'n vaig assabentar molt després de que era comunista. Conservo la foto en algun arxiu, però no necessito recórrer a ella. La tinc clavada en la memòria, en blanc i negre, tal i com sortí als diaris. Un home amb el cos consumit. Porta més de noranta dies en vaga de fam i la seva agonia lenta el manté encara amb vida. Està estirat al llit, sembla febril, i des dels seus enormes ulls molt oberts mira.

No se sap molt bé a on mira. Sens dubte lluny; tot i que es diria que té un certa capacitat de ser vist així i provocar vergonya als qui a la vegada el miren. No recrimina res: sols mira. Però és una mirada potent, insostenible. D'ella en va dir Alfonso Sastre: "Qui podrà resistir aquesta mirada?", i el diari "Egin" va posar la frase al peu d'aquesta foto que donaria la volta al món. I mirant-la, jo, des del meu espant biològic, recordo que vaig sentir un gran turment i un cert temor ancestral d'estar perdent qualitats de la espècie humana. Quelcom molt profund. "Com és possible que permetem això?".

Era la imatge de la dignitat. D'algú que ha arribat al sùmmum de resistir vexacions i abusos i, de cop, s'asserena i molt tranquil, sabent del valor del seu gest, diu no. Un no rotund, que va més enllà de la tortura immediata de l'entorn, que abasta totes les injustícies del món i protesta per elles amb tal fermesa que paralitza a l'agressor. Un s'imagina el moment en el que el pres inerm, lligat de mans al seu llit, reduït a la immobilitat absoluta, mira amb senzilla dignitat al poderós opressor i el redueix. El poder i la impotència front a front revelant que, tot i així, és possible vèncer, anunciant que un dia serà possible el triomf de la raó, que la força d'un ésser humà quan pren consciència és molt gran i que la força de molts éssers humans prenent consciència junts és molt més que una suma atropelladora. No oblidaré mai la gran força que em va transmetre.

Kepa dient no d'aquella manera s'ha convertit en barricada; ha fet saltar motlles i eliminat fronteres i ens connecta amb grans moments de la història. Ja no és Kepa, és el Che a Bolívia, és un exèrcit de guerrillers escampats pel món, és un milicià al front de Teruel. És el crit de no passaran! del poble republicà de Madrid, encerclat i resistint al feixisme. I és, sobretot, un crit d'esperança, de que és possible mantenir la dignitat i canviar amb ella el món, quan un dia milers i milers d'éssers humans despertin de tanta anestèsia en la que estan submisos i tinguin necessitat de dir no a tanta degradació i oprobi.

Això passava al juny de 1981, vint-i-cinc anys enrere.

La Història va lenta tot i que no paren de passar coses. Sembla que res avança pels qui la vivim dia a dia i amb impaciència. Però està en marxa i res indica que s'aturarà. Per veure-ho és imprescindible mirar ampli i lluny: abastar el panorama global que ens permeti observar la interacció dels pobles i de les seves lluites. No estem tan sols com sembla; tracten, això sí, d'incomunicar-nos, però nosaltres tenim la solidaritat que ens uneix: una altre de les grans armes amb les que hem de fer-nos. Estan passant coses molt importants en el món tot i que la gran informació tracti de silenciar-ho, de tergiversar-ho i de confondre. Aquí està Iraq amb la seva resistència defensant la dignitat de tots nosaltres. Aquí està Venezuela i el seu gran moviment popular, cada cop més ric en experiència, en investigació social, buscant noves formes d'organitzar-se. Aquí està Bolívia, amb la incorporació a la història de milions d'indis que mai comptaren i que ara comencen a ser respectats com a persones. Aquí estan altres pobles renaixent i per l'extens mapa es veuen diferents focus de vida, petits encara, però que anuncien esperançadors esdeveniments. I aquí està Cuba, com un far lluminós que indica camins i assenyala perills, orientant als pobles d'Amèrica. Cuba llançant espurnes de llum des del seu cerc, bloquejada fa quasi cinquanta anys, resistint ferma i construint a la vegada un món millor, demostrant que és possible resistir. També per aquí estan passant coses que presagien canvis i situacions noves i

esperançadores. No sabem quan però estem segurs de que Euskal Herria serà un dia independent i lliure i que el seu poble, solidari i culte -vull posar èmfasi en lo de la cultura, perquè és una de les grans armes contra la ignorància a la que ens relega l'enemic- assolirà també el nivell humà que li correspon.

Kepa i tants i tants companys que ja no hi són s'han convertit potser sense saber-ho en un llegat fabulós d'energies, de consciència crítica i de somnis. I aquesta és una herència que no podem desaprofitar.